

שואה – הטלאי הצהוב

יחידות הוראה בנושא "הטלאי הצהוב":

ביחידות אלו נעסוק בגלגולי משמעותו של "מגן דוד" וה"טלאי הצהוב", שענדו יהודים בתקופת מלחמת העולם השנייה. נלמד על משמעויותיו בעזרת מקורות היסטוריים וקטעי ספרות שנכתבו בזמן המלחמה ולאחריה והזכירו את חובת ענידת הטלאי הצהוב על ידי יהודים והתחושות שליוו את העונדים. "הטלאי הצהוב" הוא אות קלון. הוא היה אמצעי לזיהוי היהודים בגרמניה הנאצית ובארצות שהיא כבשה במהלך מלחמת העולם השנייה במטרה לבזות אותם ולהשפילם. בתקופות שונות במהלך ההיסטוריה חוייבו היהודים בסימון מיוחד על ידי לבוש, נעליים וכובעים מיוחדים שונים בצבעם ובצורתם כדי להפרידם משאר האוכלוסייה. בימי הביניים לא היה לבוש שיצר הבחנה בין היהודים לשכניהם, אולם הממסד הנוצרי באירופה וגם הממסד המוסלמי במזרח רצה לציין את המיעוט היהודי, שדתו הייתה שונה ובזויה ולכן היה רצוי שיבלוט בלבושו ברחוב כדי שיהיה אפשר לזהותו בוודאות ולנהוג בו בהתאם. הסימון בצבע צהוב הונהג לראשונה על ידי המוסלמים במאה השמינית כדי לציין את מעמדם של היהודים כ"בני חסות", החייבים בתשלום מיסים מיוחדים. הסימון המיוחד זכה לתפוצה בארצות הנוצריות, אם כי לא ברור מדוע נבחר דווקא הצבע הזה.

היוזמה לחייב את היהודים באירופה בלבוש מיוחד החלה בימיו של האפיפיור אינוצנטיוס ה-3 בתחילת המאה ה-13. הוא ציין ש"היהודים קוללו כקין הורג אחיו וגורלם נחרץ לנוע ולנוד בעולם". הקשר לאות קין כסימן לגנאי נקבע בנצרות מאחר שקין הוא סמל הרוע והוא גם האבטיפוס של יהודה איש קריות הבוגד, אשר הסגיר את ישו לידי הרומאים – כך נוצר אות קלון – אות קין שבא לחשוף את היהודי כבן לקבוצה נחותה. הסימן המזהה היה שונה מאזור לאזור. סימני הגנאי התבטאו גם בפריטי לבוש מיוחדים. סימני הגנאי השונים בלבוש היהודים היו נהוגים במזרח ובמערב במשך דורות רבים. בעת החדשה בוטל הסימון בהדרגה ובתקופת האמנציפציה נעלם כליל. במאה העשרים לא פסו האידאולוגיות של ימי הביניים ובאו הנאצים והנהיגו מחדש את הטלאי הצהוב. בתקופת השלטון הנאצי הופיע המונח "טלאי צהוב" לראשונה במאמר שנשא את השם: "שאוהו בגאון את הטלאי הצהוב".

רוברט ולטש, ממנהיגי הציונות בגרמניה פרסם את המאמר בעיתון הציוני "יידשה רונדשאו" ב-4 באפריל 1933. המאמר פורסם בתגובה להוראת השלטונות להחרים בתי עסק יהודיים.

עדיין לא היה אז סימון יהודי רשמי והוא התכוון כנראה לשלטים עם טלאי צהוב על רקע שחור, שנתלו על חלונות הראווה – סמל בעל משמעות שהעלה בזיכרוננו את היחס ליהודים בימי הביניים. ולטש (ארד, גוטמן, מרגלית 49-50) * פונה ליהודים שהפנו עורף ליהדותם ואומר כי ההתכחשות היא חרפה ואין בה פיתרון או יתרון משום ש"ליהודי ניתן אות כסימן ליהדותו. לכן הוא מקבל את הטלאי הצהוב". ברוב החנויות לצד סימנים אחרים וכתובות נראה גם מגן דוד גדול, אך הכוונה מצד השלטונות הייתה שלילת הכבוד ומכאן קריאתו הנרגשת: "יהודים, קבלו אותו את מגנו של דוד, ושאוהו בכבוד!...."

ההצעה לסמן את היהודים באות היכר מיוחד הועלתה ע"י ריינהרד היידריך, ראש משטרת הביטחון ומפקד הגסטפו, אחד האחראים הישירים לרצח יהודים בנובמבר 1938 בעקבות פרעות "ליל הבדולח" בגרמניה.

שנה לאחר מכן, מיד עם כיבוש פולין הוציא פרנק, המושל הכללי של פולין, חוק סימון יהודים באזור הכיבוש הגרמני, לפיו חייבים כל היהודים מגיל עשר ומעלה לשאת על השרוול הימני סרט לבן עם מגן דוד; כל העובר על ההוראה יענש במאסר.

סימן הזיהוי הבולט ביותר מבין הסימנים שהונהגו ברחבי הרייך הגרמני הוא צורת משושה (מגן דוד) בצבע צהוב עם מסגרת שחורה ובתוכו כתובת שחורה המסמנת את היהודי – זהו "הטלאי הצהוב", אותו נאלצו היהודים לענוד על החזה בצד השמאלי של הבגד. השלטון הנאצי כינה אותו בשם "כוכב היהודים" – judenstern.

אחרי יהודי פולין יצאה ההוראה גם ליהודי הולנד, בלגיה, צרפת הונגריה ועוד.

חיבור הסמל "מגן דוד" לעם היהודי

סמל המגן דוד לא היה מעולם סמל ייחודי יהודי, אלא הופיע בתרבויות שונות בתקופות שונות. הסמל מורכב משני משולשים שווי צלעות המשולבים זה בזה. זהו סמל עתיק שזכה לווריאציות רבות ובמרוצת הדורות הודבקו לו פירושים שונים בתרבויות שונות. הסמל מתקשר לימי דוד המלך, למאגיה וכישוף, לבודהיזם, לתקופת האמנציפציה, לקונגרס הציוני ולתקופת השואה.

שמה המקורי של הצורה הגיאומטרית הוא "הקסאגראם" (hexagram) או "כוכב בעל שש פינות". חיבור הסמל לשמו כיום "מגן" מצא החוקר גרשום שלום בימי הביניים, מאגדות שונות על מגינו של דוד המלך. חיבורו לעם היהודי החל בשנת 1354, עת הקיסר קארל הרביעי בפראג נתן ליהודים היתר לעשות לעצמם דגל כאות לחסד שנטה כלפי יהודי העיר. בחירתם בסמל הזה הופגנה בדגל

אותו נשאו ב-1527, כאשר קידמו את פני הקיסר פרדיננד הראשון בכניסתו לעיר. ראשית הופעתו של הסמל על שער הספר העברי הראשון ואחר-כך על חותמות, בבניין בתי כנסת ועוד. הסמל התפשט מפראג לעבר מורביה ואוסטריה כסמל בעל קונוטציה דתית בהדרגה ובראשית המאה ה-19 השתמשו בו היהודים כסמל שצמח מתוך האמונה הדתית היהודית אל מול סמל הצלב הנוצרי. ב-1897 התנועה הציונית, בראשות הרצל בחרה ב"מגן דוד" לשער הגליון הראשון של העיתון הציוני והקונגרס הציוני הראשון, שהתקיים באותה שנה בחר בו לעיצובו של דגל התנועה הציונית. בשנות ה-30 בחרה המפלגה הנאצית בגרמניה בסמל כמסמן את היהודים באות קלון. ה"טלאי הצהוב" היה מורכב ממגן-דוד העשוי מסגרת שחורה ושטחו הפנימי צהוב ובאמצעו האות "J". צבעי השחור והצהוב בתרבות הנוצרית מסמלים מוות, בגידה וכפירה.

מה חשו היהודים נוכח החובה לשאת אותו על החזה שמאלי ועל גבם ?

מקריאת עדויות (טייטלבאום 55-61)** של ילדים יהודים בארצות הכבושות עולה בבירור תחושה של השפלה, בושה וחוסר ישע: אווה, בת ה-12 מהונגריה כותבת ביומנה כי האנשים שעונדים את הטלאי הולכים בראש מורכן והם נראים מדוכאים.

קיטי, בת ה-13 מפולין מספרת שהטלאי לא הגן עליהם מפגיעה פיזית כי בכל רגע יכול היה גרמני לגרור את היהודי ולהורות לו לבצע עבודה קשה או בזויה, לעצור אותו ולגלח את שערן של הנערות כדי להוסיף להשפלתן.

אגנס, בת ה-11 מצ'כוסלובקיה – הונגריה אומרת כי הכריחו אותם לענוד את הטלאי כדי שיבלטו ויהיו מטרה קלה לציידים הפאשיסטיים (משפטי הפעולה של השלטון הנאצי).

הילדים מבטאים את תחושותיהם במילים: "זה ברברי, אני לא מוכנה לענוד את זה, לא אסתובב ברחוב עם דבר כזה" – דברי רוזמרי, בת 14 מהולנד.

תחושה דומה מבטאת ליוויה בת ה-12 מהונגריה: "סירבתי לצאת מין הבית. אני לא מוכנה לענוד טלאי צהוב! לא אופיע בפומבי עם אות קלון יהודי!" והיא מוסיפה שהיא חשה את עצמה פגועה, כועסת ומושפלת כאילו היא פושעת. אך למעשה תחושת הבושה וחוסר הישע הם הבולטים בדבריהם – "מיצור אנושי הפכו הילדים לחפצים".

לסיכום נאמר שסימן זה שנועד בתחילה לסמן את היהודים, לבודדם ולהרחיקם מן הסביבה האנושית הפך ל"אות קין" בתכנית השטנית של רדיפת היהודים עד חיסולם הסופי.

* ארד, יצחק, גוטמן, ישראל, מרגלית, אברהם (עורכים) (1978), השואה בתיעוד: מבחר תעודות על חורבן יהודי גרמניה, אוסטריה, פולין. ירושלים: יד ושם. 49-50.

** טייטלבאום, ב. יצחק, (1993), מבעד לעינינו: ילדים חווים את השואה. קרית-ארבע: דודו. 55-61.

פעילות 1 - לשיר "שם בגטו"/בת-שבע דגן

1. הדוברת בשיר מתארת את מקום ההתרחשות בביטוי "שם בגטו". מה אומר לך הביטוי "שם"? מתי משתמשים בו בכלל ובהקשר השואה במיוחד? כיצד ביטוי זה מתפרש בשיר?
2. הדוברת בשיר מציינת וממקדת שמדובר בגטו – מה ידוע לך על מקום זה? האם משפט הפתיחה: "שם בגטו ברחובות העיר הלך עם אמו ילד צעיר....." מכין להתרחשות שמתוארת בהמשך השיר?
3. הילד הצעיר בגטו אינו רואה דמויות של אנשים, אלא רואה "טלאים צהובים על בגדי אנשים" – מי הם אותם אנשים? תארו את המראה (ספרו וצטטו מתוך השיר).
4. הילד הולך עם אמו ברחובות הגטו ומתנהל ביניהם דו-שיח – מה לדעתכם הוא שואל את אמא? תשובתה מורכבת – הסבירו את דבריה ואולי תוכלו להסביר את רגשותיה. האם תשובתה מכוונת רק לבנה?
5. האימא בשיר היא אם חמה, אוהבת ומקווה לסיום טוב. על פי מה אנחנו יודעים? שערך מהיכן היא שואבת את כוחות הנפש שלה?

פעילות 2 - לשיר "ילד יהודי בגטו"/אלה דור-און

1. הילד בשיר זה שונה מהילד המתואר בשיר "שם בגטו" – תארו אותו ; מה הוא חש בזמן צעידתו ברחובות הגטו ? כיצד האווירה מסביב תואמת את הרגשתו?
2. בשיר מופיע הביטוי: "עם טלאי על דש הבגד צהב – לאות קלון" – מה ידוע לכם על פירוש המילה "טלאי" ומהו "טלאי צהוב"?
3. התיאור בביטוי: "צועד לבד – בלי אמא – ידיים מורמות" – לאיזו סיטואציה הוא מרמז? עם תום המלחמה התפרסמה תמונה של ילד יהודי היוצא ממקום מחבואו בגיטו ורשה מול רובי חיילים גרמנים. נסו למצוא תמונה זו במקורות היסטוריים. מה דעתכם, האם השיר זה מתאר את הילד ההוא?
4. הילד בשיר מתואר במילים: " כשה תמים לטבח מובל למשרפה " - מה מזכיר לכם הדימוי הזה ? מדוע לדעתכם בחרה בו המחברת ?
5. מבטו של הילד מוזכר פעמיים: "מבט מלא יגון" ו"מבט אין קץ, תוגה" – על מי חושבת המשוררת בתארה את מבטו?
6. מה דעתכם על סיום השיר: "– כיד ושם נצב בשלג - אל תשכחוני לעולם...?" האם ניתן לראות בילד היהודי הזה את ההצדקה להקמתו של המוסד להנצחת השואה "יד ושם" בירושלים ?

פעילות 3 – "לא יכולתי ללבוש את הטלאי" (מיומנו של רודשבסקי)/יצחק רודשבסקי

יצחק רודשבסקי היה בן יחיד למשפחתו, שהתגוררה בוויילנה. הוא היה נער מוכשר ועד למלחמה הספיק לסיים את ביה"ס היסודי ושנה אחת בגימנסיה הריאלית בעירו. הוא התחיל לכתוב ביומנו ביוני 1941 עם כניסת הצבא הגרמני לוויילנה, כשהיה בן 14 ומפסיק לכתוב בו כעבור שנה וחצי, כחודשיים לפני חיסול הגטו. משפחתו הצליחה להתחבא במקום מסתור בדירתם אך המחבוא התגלה וכל משפחתו הועברה למחנה ריכוז ואחר-כך לגיא ההריגה בפונאר, שם נספה גם יצחק.

יומנו נמצא על ידי בת דודתו, שהצליחה לשרוד והוא התפרסם בשם: יומנו של הנער מגטו וילנה.*

קראו את קטע היומן של יצחק רודשבסקי בתוך: שפת השורות ו' עמ' 106 או דרך המילים ה' עמ' 226. בעקבות צו המחייב את יהודי וילנה לענוד טלאי על דש הבגד הוא כותב ביומנו את תחושותיו.

1. אילו תחושות הוא מבטא?
- יצחק משתמש בביטוי "כאב" – האם זהו כאב פיזי? מה הסיבה לכאב?
2. בניגוד לעדויות רבות* בהן באה לידי ביטוי תחושה של בושה אומר יצחק כי הבושה אינה צריכה להיות של ה יהודים אלא "יתביישו אלה שהדביקו אותם עלינו" – הסבירו את טענתו.
3. איך אתם הייתם מרגישים לו חייבו אתכם לענוד טלאי צהוב כדי לציין אתכם כיהודים? כישראלים? האם זו הרגשה שונה?

רודשבסקי, יצחק. יומנו של נער מווילנה. הקיבוץ המאוחד: 1976

פעילות 4 – לסיפור "אולי גם בשבילך כוכב, אדוני?" / "איזה ווס

הסיפור הוא פרק מתוך הספר מישהו לפני ומישהו מצדדי מאת הסופרת אידה ווס. היא מתארת בספר את רגעי האימה והחרדה הקשורים בזיכרונות ילדותה.

קראו את הסיפור בספר דרך המילים ה' בעמ' 229-230.

1. מהו הביטוי שבו משתמשת המספרת לתיאור "הטלאי הצהוב"?
מה כוונתו של הביטוי ומה משמעות השימוש בו בהקשר זה? כיצד מתאר את הטלאי נהג האוטובוס? צטטו את הביטוי מן הספור.
2. בשיר "ילד בגטו" ובסיפור "אולי גם בשבילך כוכב?" רואה הילדה רחל את האנשים העונדים "כוכבים" והיא מגלה רצון ברור להסתיר את הכוכב שלה, אבל הנסיעה בחשמלית גורמת לה לגלות מודעות רבה כלפי משמעותו בעיני אחרים – מדוע? באילו ביטויים זה מופיע בסיפור? צטטו אותם. כיצד מגיבים הנוסעים הלא-יהודים?
3. מה דעתכם על התנהגותו של ליאו – האם הוא לועג לקהל הנוסעים או אולי מנסה לשתף איתם פעולה?

ווס, אידה. מישהו לפני ומישהו מצדדי. ספריית פועלים. תש"ן - 1989

פעילות 5 – לסיפור "להסתתר" / "איזה ווס

הסיפור הזה כמו גם הסיפור "אולי בשבילך כוכב, אדוני?" לקוחים מן הספר: "מישהו לפני ומישהו מצדדי" מאת המחברת אידה ווס, ילידת הולנד. היא מעלה בספרה את זיכרונותיה כילדה בת אחת-עשרה, בהולנד, כאשר היהודים חייבים להסתתר מפני הגרמנים.
יש לזכור שהטלאי הצהוב היה מחובר לכל מלבוש, לא רק למעיל העליון אלא גם לשמלה או לז'קט, כך שניתן יהיה לזהותו גם כאשר המעיל העליון פתוח.

קראו את הסיפור "להסתתר" מאת אידה ווס, "דרך המילים" ו' עמ' 235-237 או בספר "בשפת השורות" ו' עמ' 107-110.

1. מה משמעות הביטוי "טלאי" בסיפור? ציינו אילו משמעויות נוספות עולות בדעתכם?
2. לאחר שקראתם את דברי ההסבר אודות הטלאי הצהוב מה לדעתכם רצה השלטון הנאצי להשיג ע"י חיוב היהודים בעינדתו?

3. תארו את התרחשות הסיפור, מה אתם מרגישים עם קריאתו ?
4. בסיפור כמה דמויות וביניהן הגברת הלסלוט – נסו לאפיין אותה, איזו פעולה היא מבצעת? האם לדעתכם זאת פעולה מקובלת ?
5. המחברת מתארת את שתי האחיות ובאופן מיוחד את רחל הבוגרת מביניהן – אילו רגשות היא מביעה ? אולי היא מתארת באמצעותה את עצמה ברגעי האימה והחרדה ?
5. רחל חושבת: "אולי תצטרך לצאת החוצה בלי כוכב ובכל זאת עם כוכב. כמה מסובך הכל היום" – מדוע? על איזה כוכב חושבת הילדה בסיפור?
6. הסיפור נקרא "להסתתר" - נסו לדון בכותרת של הסיפור – האם התבהרה לכם משמעותה או אולי משמעויותיה ?
7. הסיפור חושף מציאות כמעט שגרתית של ילדים יהודים בתקופת השואה – במה סיפורן של האחיות אסתר ורחל מזכיר לכם את סיפורה של אנה פרנק ?

ווס, אידה. מישהו לפני ומישהו מצדדי. פועלים, תש"ן - 1989

פעילות 6 - לסיפור "הטלאי הצהוב" / שרה נשמית

המחברת חוותה את השואה. היא נמלטה מהגטו בקובנה ולחמה בשורות גדוד פרטיזנים ברוסיה הלבנה. בתום המלחמה עסקה בהצלת ילדים יהודים, שהוסתרו בבתי נוצרים. עם עלייתה ארצה השתתפה ביסוד הקיבוץ "לוחמי הגיטאות" ובהקמת מוזיאון השואה והמרד בקיבוץ. הסיפור הוא פרק בספר "הילדים מרחוב מאפו" המתאר את קורותיה של חבורת ילדים בני שכונה יהודית בקובנה שהובאה אל הגטו. הם נמלטו מרכבת המוות, נדדו ביערות, במנזר, בין פרטיזנים עד עלייתם ארצה.

1. קראו את הסיפור "הטלאי הצהוב" בספר מפגשים ה' עמ' 311-309. תארו את הקשר המיוחד, שנוצר בין הילד ישראליק והכלב שנאסף על ידו ולכן נקרא "אסופי".
2. תארו את מסכת האירועים שהתרחשו במפגש בין ישראליק ושני הנערים הגויים. אילו רגשות מעלים בכס אירועים אלה ?
3. המחברת מפגישה אותנו עם הילד וכלבו באירוע קשה ביותר. חשבו כיצד שימש ה"טלאי הצהוב" אמצעי להשפלתו של הילד? באיזה ביטוי משתמשים הבריונים הליטאים בפנותם אליו?
4. כיצד סופו של הסיפור ממחיש את הקשר המיוחד בין הילד לכלבו?
5. ציירו איורים המתאימים להתרחשויות בסיפור.
6. הסיפור הזה הוא סיפורו של הילד ישראליק – חשבו במה הסיפור הזה אופייני לתקופת השואה ?

נשמית, שרה. הילדים מרחוב מאפו. הקיבוץ המאוחד, 1962.

פעילות 7 – לסיפור "מגן דוד צהוב (1941)" / האנס פטר ריכטר

המחבר הוא יליד קלן שבגרמניה והוא עוסק בעבודה מדעית ובחיבור ספרים לילדים ונוער. הספור הוא פרק בספר: "שמו היה פרידריך". זהו סיפורו של נער גרמני המתבגר עם נער יהודי בשם פרידריך, שהיה שכנו לבית ואף למד איתו באותו בית ספר. המשטר הנאצי גורם לשני החברים להיפרד ופרידריך היהודי נהרג. קראו את הספור "מגן דוד צהוב" בספר "בשפת השורות" ה' עמ' 120-121.

1. היכן מסתתר הרב היהודי? במה הוא עסוק? האם זהו עיסוק אופייני לרב?
2. הרב מבטא בקול את הרהוריו "... בקרוב – אולי ישרפנו – כמו בימי הביניים!". "אבל מדוע?" שאלתני אני. "מדוע?" חזר הרב חרש על שאלתי. "מדוע?" בשמים קובעים מי יורם ומי יושפל! הקדוש ברוך הוא, שבחר בנו מכל העמים. משום שאנו שונים, רק משום שאנו שונים, רודפים והורגים אותנו".
- הביעו דעתכם על דברי ההסבר של הרב: האם דבריו מקובלים עליכם, או הציעו הסבר משלכם. מדוע לדעתכם בוחר מספר גרמני לתת הסבר כזה?
3. מה דעתכם על מערכת היחסים שנוצרה בין נער יהודי לנער גרמני?
4. הציעו סיום לסיפור המתואר לעיל.

ריכטר, הנס פטר. שמו היה פרידריך. ירושלים: יד ושם, תשמ"א.

פעילות 8 - לשיר "מגן דוד, מה היה מספר?" / בת-שבע דגן

אנו רואים כיום את דגל ישראל מתנוסס בגאווה באירועים ממלכתיים, בתחרויות בינלאומיות בין דגליהן של מדינות העולם. הסימנים הבולטים בדגל הם שני פסים כחולים לאורכו ובאמצעיתו כוכב בעל שישה קודקודים שידוע כ"מגן דוד".

על פי מסורות יהודיות ואחרות, סמל זה היה מצויר או חרוט על המגינים של הלוחמים של דוד המלך. בשנת 1897 – אימץ הקונגרס הציוני הראשון דגל לתנועה הציונית, שבמרכזו מגן דוד כחול ואשר מוכר כיום כדגל מדינת ישראל. כשהוקמה המדינה נותר הדגל כבעבר אך האירועים ופני ההיסטוריה שינו את משמעותו. סמל ה"מגן דוד" המזוהה עם העם היהודי יותר מכל, שאפילו הקלון והטרגדיה של השואה לא ניתקו ביניהם והוא מסמל את לידתו מחדש של העם היהודי וקושר את מדינת ישראל באמצעות דיגלה לעבר בעוד שפניה לעתיד של בניית הארץ ויישובה.

בשיר "מגן דוד, מה היה מספר?" מעלה המחברת שאלות ביחס לסמליותו של הדגל עבורנו במהלך ההיסטוריה. בימי דוד המלך ובנו שלמה הוא בוודאי סימל את ממלכת יהודה במלוא תפארתה אבל בזמן השואה הפך אותו הסמל לאות קלון – באיזה ביטוי היא משתמשת לתיאור מצב זה? האם היא בחרה בו

לשם השוואה עם ממלכת דוד? מהו צבעו עתה ומה מסמל הצבע הזה? האם הסמל בצורתו הנוכחית מבטא חוסן וגאווה?

1. היעזרו בעדויות הילדים (במבוא), שחוו את השואה ותארו מה מסמל "כוכב היהודים" בעיניהם?
2. בחרו לעצמכם סמל של קבוצת כדורגל/ כדורסל נערצת, להקה אהובה עליכם או כל סמל אחר איתו אתם מזדהים. מה מבטא בעיניכם הסמל? מהי הזיקה בין הקבוצה והסמל שלה?
3. לאחר הקמת מדינת ישראל הוחלט לאמץ את דגל התנועה הציונית כדגל המדינה וכך הפך סמל 'מגן דוד' שעליו אומרת המשוררת "כי חלמה שיהיה גם לו מקום בין אומות העולם" לסמל המייצג אותנו. האם התגשם חלומה?
4. מה מסמל בעיניך הדגל? כיצד באה לידי ביטוי הזיקה בין הדגל למדינת ישראל כיום?

פעילויות מקוונות

היכנסו לקישור הבא וקראו את עדותו של יוסף מלקמן במשפט אייכמן:

www.snunit.k12.il/shoa/mlkmn1.html

פעילות לעדותו של יוסף מלקמן-משפט אייכמן

עדות זאת היא אחת העדויות של ניצולי שואה, שנשמעו לראשונה ב"משפט אייכמן".

1. מהו משפט אייכמן? היכן הוא נערך ומתי?
2. בררו מי היה אדולף אייכמן? מה היה תפקידו במערך השלטון הנאצי?
3. יוסף מלקמן היה מורה בגימנסיה בעיר אמסטרדם בהולנד, מתוך עדותו תוכלו לעמוד על הצעדים, שננקטו נגד היהודים עם כיבושה של הולנד (הוראות, איומים, רדיפות ומעצרים)
4. מה מספר העד אודות חיוב היהודים לענוד את ה"טלאי הצהוב"? – מה היתה תגובתם? כיצד הגיבו האזרחים ההולנדים?
5. העד מוסר בעדותו שהשלטון הנאצי הצליח לשטות ביהודים ולעורר בהם תקוות שוא להגירה – כיצד?
6. העד מזכיר בעדותו את שני מחנות הריכוז וההשמדה: מחנה בוכנוולד ומחנה מאוטהאוזן. אספו מידע אודות שני המחנות האלה. היעזרו באנציקלופדיה של השואה, בלקסיקון השואה ובמידע באתר של מוסד "יד ושם". הספר "הבית ברחוב גריבלדי" מאת איסר הראל בהוצאת זמורה-ביתן מוסר לכם את הסיפור של לכידת אייכמן.

פותח ע"י אילה רשף ואיריס ברקוביץ, מרכז תכנון לימודים הוראה והערכה, מכללה אקדמית בית ברל © כל הזכויות שמורות